

O'QUV-USLUBIY MAJMU'A

XORIJIY TILNI O'QITISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

2025

FILOLOGIYA VA
TILLARNI O'QITISH
(INGLIZ TILI)

MALAKA OSHIRISH MARKAZI:

SamDu Huzuridagi
PKQTVUMOMM

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**OLIY TA’LIM TIZIMI KADRLARINI QAYTA TAYYORLASH VA
MALAKASINI OSHRISH INSTITUTI**

**SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI HUZURIDAGI PEDAGOG KADRLARINI QAYTA
TAYYORLASH VA ULARNING MALAKASINI OSHIRISH MINTAQAVIY
MARKAZI**

“Tasdiqlayman”

Mmintaqaviy markaz direktori

_____ **A. I. Babayarov**

“ ____ ” _____ 2025 yil

**Xorijiy tilni o‘qitishda sun’iy intellekt
texnologiyalaridan foydalanish
MODULI BO‘YICHA**

O‘QUV-USLUBIY MAJMUUA

Samarqand – 2025

**Mazkur ishchi o‘quv dasturi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar
vazirligining 2024-yil 27-dekabrdagi 485-sonli buyrug’i bilan tasdiqlangan
o‘quv reja va dastur asosida tayyorlandi.**

Tuzuvchi: **S.A.Ruziyeva - filologiya fanlari falsafa doktori,dotsent .**

Taqrizchi: **Surena Zanjani - filologiya fanlari falsafa doktori falsafa
doktori, professor**

Ishchi o‘quv dasturi Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti
Kengashining 2025-yil 30-yanvardagi 7-sonli bayonnomasi bilan ma’qullangan.

MUNDARIJA

I. ISHCHI DASTUR	4
II. MODULNI O‘QITISHDA FOYDALANILADIGAN INTREFAOL TA'LIM METODLARI.....	8
III. NAZARIY MATERIALLAR	23
II. AMALIY MASHG'ULOT MATERIALLARI	139
III. GLOSSARIY	147
IV. ADABIYOTLAR RO'YXATI	153

I. ISHCHI DASTUR

Kirish

Ushbu dastur O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrda tasdiqlangan “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015-yil 12-iyundagi “Oliy ta’lim muassasalarining rahbar va pedagog kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish to‘g‘risida”gi PF-4732-son, 2019-yil 27-avgustdagi “Oliy ta’lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to‘g‘risida”gi PF-5789-son, 2019-yil 8-oktabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5847-son, 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026- yillarga moljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-son, 2023-yil 25-yanvardagi “Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari faoliyatini samarali yo‘lga qo‘yishga doir birinchi navbatdagi tashkiliy chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-14-son farmonlari, shuningdek, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 23-sentabrdagi “Oliy ta’lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi 797-son qarorida belgilangan ustuvor vazifalar mazmunidan kelib chiqqan holda tuzilgan bo‘lib, u oliy ta’lim muassasalari pedagog kadrlarining kasb mahorati hamda innovatsion kompetentligini rivojlantirish, sohaga oid ilg‘or xorijiy tajribalar, yangi bilim va malakalami o‘zlashtirish, shuningdek amaliyotga joriy etish ko‘nikmalarini takomillashtirishni maqsad qiladi.

Dastur doirasida berilayotgan mavzular ta’lim sohasi bo‘yicha pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish mazmuni, sifati va ulaming tayyorgarligiga qo‘yiladigan umumiy malaka talablari va o‘quv rejalari asosida shakllantirilgan bo‘lib, uning mazmuni “Xorijiy tilni o‘qitishda sun‘iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish” bo‘yicha tegishli bilim, ko‘nikma, malaka va kompetensiyalarni rivojlantirishga yo‘naltirilgan.

I. Modulning maqsadi va vazifalari

“Xorijiy tilni o‘qitishda sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish” modulining **maqsadi** pedagog kadrlarning o‘quv-tarbiyaviy jarayonlarni yuksak ilmiy-metodik darajada ta’minlashlari uchun zarur bo‘ladigan kasbiy bilim, ko‘nikma va malakalarini muntazam yangilash, ularning kasbiy kompetentligi va pedagogik mahoratini doimiy rivojlanishini ta’minlashdan iborat.

Modulning vazifalari:

- pedagog kadrlarning sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish sohasiga oid kasbiy bilim, ko‘nikma, malakalarini takomillashtirish va rivojlantirish;
- pedagoglarning ijodiy-innovatsion faollik darajasini oshirish;
- texnologiya fanlardan o‘quv jarayonini tashkil etish va uning sifatini ta’minlash borasidagi ilg‘or xorijiy tajribalar, zamonaviy yondashuvlarni o‘zlashtirish;
- “Xorijiy tilni o‘qitishda sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish” yo‘nalishida qayta tayyorlash va malaka oshirish jarayonlarini fan va ishlab chiqarishdagi innovatsiyalar bilan o‘zaro integratsiyasini ta’minlashdan iborat.

Modul bo‘yicha tinglovchilar quyidagi yangi **bilim, ko‘nikma, malaka hamda kompetensiyalarga ega bo‘lishlari talab etiladi:**

Tinglovchi:

- - zamonaviy ta’lim tizimida sun’iy intellekt (AI) ning ahamiyatini;
 - ta’limda sun’iy intellektningdan foydalanish istiqbollari va xavflarini;
- bilishi kerak;***

Xorijiy til ko‘nikmalarini o‘qitishda sun’iy intellektdan foydalanish. Tinglab tushunish ko‘nikmasini o‘qitishda sun’iy intellekt texnologiyalari. Sun’iy intellekt texnologiyalariga asoslangan audio ilovalar. Sun’iy intellekt yordamida tinglab tushunish ko‘nikmasini baholash va tahlil qilish. O‘qish **ko‘nikmasini** rivojlantirishda sun’iy intellektdan foydalanish.

- ijtimoiy ong va uning shakllarini tarkibiy-funksional mazmunini yoritib berish, gnoseologik ta’limotlar va ularning zamonaviy tahlilini amalga oshirish, mantiqiy tahlil va uning stmkturasini o‘zlashtirish, isbotlash turlarini tahlil etish va baholash
- malakalariga ega bo‘lishi zarur;***

Modulni tashkil etish va o‘tkazish bo‘yicha tavsiyalar

“Xorijiy tilni o‘qitishda sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish” moduli ma’ruza, amaliy mashg‘ulot va ko‘chma mashg‘ulotlar shaklida olib boriladi.

Modulni o‘qitish jarayonida ta’limning zamonaviy metodlari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari qo‘llanilishi, shuningdek, ma’ruza darslarida zamonaviy kompyuter texnologiyalari yordamida taqdimot va elektron- didaktik texnologiyalarni;

- o‘tkaziladigan amaliy mashg‘ulotlarda texnik vositalardan, blis- so‘rovlar, aqliy hujum, guruhli fikrlash, kichik guruhlar bilan ishlash, va boshqa interfaol ta’lim metodlarini qo‘llash nazarda tutiladi.

Modulning o‘quv rejadagi boshqa modullar bilan bog‘liqligi va uzviyligi

“Xorijiy tilni o‘qitishda sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish” moduli bo‘yicha mashg‘ulotlar o‘quv rejasidagi “Chet tili o‘qitish metodikasining zamonaviy tendensiyalari” moduli bilan uzviy aloqadorlikda olib boriladi.

Modulning oliy ta’limdagi o‘rni

Modulni o‘zlashtirish orqali tinglovchilar falsafa va falsafiy fanlarini o‘qitishda zamonaviy usullar yordamida ta’lim jarayonini tashkil etishda pedagogik yondashuv asoslari va bu boradagi ilg‘or tajribalarni o‘rganadilar, ularni tahlil etish, amalda qo‘llash va baholashga doir kasbiy layoqatga ega bo‘lish, ilmiy-tadqiqotda innovasion faoliyat va ishlab chiqarish faoliyati olib borish kabi kasbiy kompetentlikka ega bo‘ladilar.

MODUL BO‘YICHA SOATLAR TAQSIMOTI

(jami 6 soat: 2 soat nazariy, 4 soat amaliy mashg‘ulot)

№	Modul mavzulari	Tinglovchilaning o‘quv yuklamasi, soat			
		Auditoriya o‘quv yuklamasi			
		JAMI	jumladan		
			Nazariy	Amaliy mashg‘ulot	Ko‘chma mashg‘ulot
1.	Creating a Lesson Plan Using AI		2		
2.	Audio applications and text neural networks for developing listening and pronunciation			2	
3.	Implementation and adaptation of training materials using artificial intelligence. Key characteristics of property hints			2	
Jami:		6	2	4	6

NAZARIY MASHG‘ULOTLAR MAZMUNI (8 soat)

1- MAVZU: Creating a Lesson Plan Using AI (2 soat)

Ta'limda Aidan foydalanish bo'yicha ilmiy-metodik adabiyotlarga sharh berilgan. Biz chet tillarini o'rgatish uchun mo'ljallangan sun'iy intellekt xizmatlarini, shuningdek, o'qituvchi yordamchisi sifatida xizmat qiluvchi sun'iy intellekt vositalarini ko'rib chiqqanmiz. Chatbotlarning lingvodidaktik imkoniyatlari tahlil qilingan. Ta'lim jarayonini tashkil etishda sun'iy intellektga asoslangan vazifalar yo'nalishlari keltirilgan. Tadqiqotda muallif Aidan foydalanish chet tili o'qituvchisiga darslarga tayyorgarlik ko'rish va uy vazifalarini tekshirishni osonlashtirib, oddiy vazifalarga sarflanadigan vaqtni qisqartirishi mumkin degan xulosaga kelgan.

AMALIY MASHG'ULOTLAR MAZMUNI (4 soat)

1-Audio applications and text neural networks for developing listening and pronunciation (2 soat)

Hozirgi zamonimizda xorijiy tillarni, xususan, ingliz tilini o'rganishda sun'iy intellektning dolzarb roli, uning ahamiyati va inson resurslarini u bilan almashtirish imkoniyatlariga to'xtalib o'tiladi. Unda yana bugungi kunda jadal rivojlanib borayotgan sun'iy intellektning sinf xonalari va auditoriyalarda, umuman olganda, ta'lim sohasida ishlatilinish istiqbollari qisqacha muhokama qilinadi.

2-Implementation and adaptation of training materials using artificial intelligence. Key characteristics of property hints (2 soat)

Sun'iy intellektga kirish. Sun'iy intellektning tarixiy rivojlanishi, asosiy tushunchalari, turlari va amaliyotda qo'llanilishi. Ta'limda sun'iy intellektning ahamiyati, afzalliklari va kamchiliklari. Dars jarayonida o'qituvchi va sun'iy intellektning vazifalari va o'rtadagi balans. Xorijiy til o'qitish jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalarining o'rni. Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishda etika me'yorlari va xavfsizlik qoidalari.

O'QITISH SHAKLLARI

Mazkur modul bo'yicha o'quv mashg'ulotlari asosan interaktiv ta'lim prinsiplari asosida quyidagi o'qitish shakllarida tashkil etiladi.

- ma'ruzalar, amaliy mashg'ulotlar (ma'lumotlar va texnologiyalarni anglab olish, motivatsiyani rivojlantirish, nazariy bilimlarni mustahkamlash);

- davra suhbatlari (egallangan bilimlar asosida kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish, eshitish, idrok qilish va mantiqiy xulosalar chiqarish);

- bahs va munozaralar (o'zaro tajriba almashish orqali kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish).

MODULNI O‘QITISHDA FOYDALANILADIGAN INTREFAOL TA'LIM METODLARI

“Aqliy hujum” metodi - biror muammo bo‘yicha talabalar tomonidan bildirilgan erkin fikr va mulohazalarni to‘plab, ular orqali ma'lum bir yechimga kelinadigan metoddir. “Aqliy hujum” metodining yozma va og‘zaki shakllari mavjud. Og‘zaki shaklida o‘qituvchi tomonidan berilgan savolga talabalarning har biri o‘z fikrini og‘zaki bildiradi. Talabalar o‘z javoblarini aniq va qisqa tarzda bayon etadilar. Yozma shaklida esa berilgan savolga talabalar o‘z javoblarini qog‘oz kartochkalarga qisqa va barchaga ko‘rinarli tarzda yozadilar. Javoblar doskaga (magnitlar yordamida) yoki «pinbord» doskasiga (ignalar yordamida) mahkamlanadi. “Aqliy hujum” metodining yozma shaklida javoblarni ma'lum belgilar bo‘yicha guruhlab chiqish imkoniyati mavjuddir. Ushbu metod to‘g‘ri va ijobiy qo‘llanilganda shaxsni erkin, ijodiy va nostandart fikrlashga o‘rgatadi.

“Aqliy hujum” metodidan foydalanilganda talabalarning barchasini jalb etish imkoniyati bo‘ladi, shu jumladan talabalarda muloqot qilish va munozara olib borish madaniyati shakllanadi. Talabalar o‘z fikrini faqat og‘zaki emas, balki yozma ravishda bayon etish mahorati, mantiqiy va tizimli fikr yuritish ko‘nikmasi rivojlanadi. Bildirilgan fikrlar baholanmasligi talabalarda turli g‘oyalar shakllanishiga olib keladi. Bu metod talabalarda ijodiy tafakkurni rivojlantirish uchun xizmat qiladi.

“Aqliy hujum” metodi o‘qituvchi tomonidan qo‘yilgan maqsadga qarab amalga oshiriladi:

1. Talabalarning boshlang‘ich bilimlarini aniqlash maqsad qilib qo‘yilganda, bu metod darsning mavzuga kirish qismida amalga oshiriladi.
2. Mavzuni takrorlash yoki bir mavzuni keyingi mavzu bilan bog‘lash maqsad qilib qo‘yilganda -yangi mavzuga o‘tish qismida amalga oshiriladi.
3. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash maqsad qilib qo‘yilganda-mavzudan so‘ng, darsning mustahkamlash qismida amalga oshiriladi.

“Aqliy hujum” metodini qo‘llashdagi asosiy qoidalar:

1. Bildirilgan fikr-g‘oyalar muhokama qilinmaydi va baholanmaydi.

2. Bildirilgan har qanday fikr-g'oyalar, ular hatto to'g'ri bo'lmasa ham inobatga olinadi.

3. Har bir talaba qatnashishi shart.

Quyida "Aqliy hujum" metodining tuzilmasi keltirilgan.

Muammoli savol beriladi

Fikr va g'oyalar eshitiladi va jamlab boriladi

Fikr va g'oyalar guruhlanadi

Aniq va to'g'ri javob tanlab olinadi

"Aqliy hujum" metodining tuzilmasi

"Aqliy hujum" metodining bosqichlari quyidagilardan iborat:

1. Talabalarga savol tashlanadi va ularga shu savol bo'yicha o'z javoblarini (fikr, g'oya va mulohaza) bildirishlari so'raladi;
2. Talabalar savol bo'yicha o'z fikr-mulohazalarini bildirishadi;
3. Talabalarning fikr-g'oyalari (magnitafonga, videotasmaga, rangli qog'ozlarga yoki doskaga) to'planadi;
4. Fikr-g'oyalar ma'lum belgilar bo'yicha guruhlanadi;
5. Yuqorida qo'yilgan savolga aniq va to'g'ri javob tanlab olinadi.

"Aqliy hujum" metodining afzalliklari:

- natijalar baholanmasligi talabalarda turli fikr-g'oyalarning shakllanishiga olib keladi;

- talabalarning barchasi ishtirok etadi;
- fikr-g'oyalar vizuallashtirilib boriladi;
- talabalarning boshlang'ich bilimlarini tekshirib ko'rish imkoniyati mavjud;
- talabalarda mavzuga qiziqish uyg'otadi.

"Aqliy hujum" metodining kamchiliklari:

- O'qituvchi tomonidan savolni to'g'ri qo'ya olmaslik;
- O'qituvchidan yuqori darajada eshitish qobiliyatining talab etilishi.

“KICHIK GURUHLARDA ISHLASH” METODI - talabalarni faollashtirish maqsadida ularni kichik guruhlariga ajratgan holda o‘quv materialini o‘rganish yoki berilgan topshiriqni bajarishga qaratilgan darsdagi ijodiy ish.

Ushbu metod qo‘llanilganda talaba kichik guruhlarda ishlab, darsda faol ishtirok etish huquqiga, boshlovchi rolida bo‘lishga, bir-biridan o‘rganishga va turli nuqtai- nazarlarni qadrlash imkoniga ega bo‘ladi.

“Kichik guruhlarda ishlash” metodi qo‘llanilganda o‘qituvchi boshqa interfaol metodlarga qaraganda vaqtni tejash imkoniyatiga ega bo‘ladi. Chunki o‘qituvchi bir vaqtning o‘zida barcha ta’lim oluvchilarni mavzuga jalb eta oladi va

baholay oladi. Quyida “Kichik guruhlarda ishlash” metodining tuzilmasi keltirilgan.

“Kichik guruhlarda ishlash” metodining tuzilmasi

“Kichik guruhlarda ishlash” metodining bosqichlari quyidagilardan iborat:

1. Faoliyat yo‘nalishi aniqlanadi. Mavzu bo‘yicha bir-biriga bog‘liq bo‘lgan masalalar belgilanadi.

2. Kichik guruhlar belgilanadi. Talabalar guruhlariga 3-6 kishidan bo‘linishlari mumkin.

3. Kichik guruhlar topshiriqni bajarishga kirishadilar.

4. O‘qituvchi tomonidan aniq ko‘rsatmalar beriladi va yo‘naltirib turiladi.

5. Kichik guruhlar taqdimot qiladilar.

6. Bajarilgan topshiriqlar muhokama va tahlil qilinadi.

7. Kichik guruhlar baholanadi.

«Kichik guruhlarda ishlash» metodining afzalligi:

- o‘qitish mazmunini yaxshi o‘zlashtirishga olib keladi;
- muloqotga kirishish ko‘nikmasining takomillashishiga olib keladi;
- vaqtni tejash imkoniyati mavjud;
- barcha talabalar jalb etiladi;
- o‘z-o‘zini va guruhlararo baholash imkoniyati mavjud bo‘ladi.

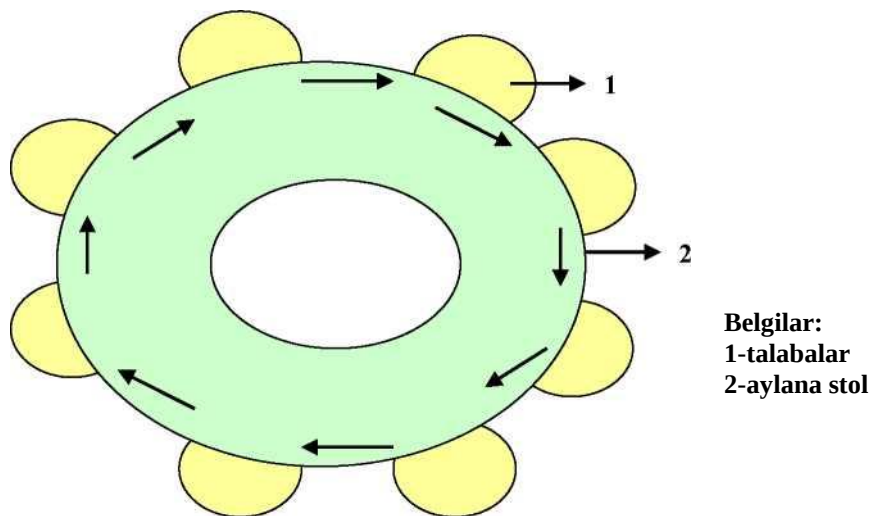
«Kichik guruhlarda ishlash» metodining kamchiliklari:

- ba’zi kichik guruhlarda kuchsiz talabalar bo‘lganligi sababli kuchli talabalarning ham past baho olish ehtimoli bor;

- barcha talabalarni nazorat qilish imkoniyati past bo‘ladi;
- guruhlararo o‘zaro salbiy raqobatlar paydo bo‘lib qolishi mumkin;
- guruh ichida o‘zaro nizo paydo bo‘lishi mumkin.

“DAVRA SUHBATI” METODI - aylana stol atrofida berilgan muammo yoki savollar yuzasidan talabalar tomonidan o‘z fikr-mulohazalarini bildirish orqali olib boriladigan o‘qitish metodidir.

“Davra suhbat” metodi qo‘llanilganda stol-stullarni doira shaklida joylashtirish kerak. Bu har bir talabaning bir-biri bilan “ko‘z aloqasi”ni o‘rnatib turishiga yordam beradi. Davra suhbatining og‘zaki va yozma shakllari mavjuddir. Og‘zaki davra suhbatida o‘qituvchi mavzuni boshlab beradi va talabalardan ushbu savol bo‘yicha o‘z fikr-mulohazalarini bildirishlarini so‘raydi va aylana bo‘ylab har bir talaba o‘z fikr-mulohazalarini og‘zaki bayon etadilar. So‘zlayotgan talabani barcha diqqat bilan tinglaydi, agar muhokama qilish lozim bo‘lsa, barcha fikr-mulohazalar tinglanib bo‘lingandan so‘ng muhokama qilinadi. Bu esa talabalarning mustaqil fikrlashiga va nutq madaniyatining rivojlanishiga yordam beradi.

Davra stolining tuzilmasi

Yozma davra suhbatida ham stol-stullar aylana shaklida joylashtirilib, har bir ta'lim oluvchiga konvert qog‘ozi beriladi. Har bir ta'lim oluvchi konvert ustiga ma'lum bir mavzu bo‘yicha o‘z savolini beradi va “Javob varaqasi”ning biriga o‘z javobini yozib, konvert ichiga solib qo‘yadi. Shundan so‘ng konvertni soat yo‘nalishi bo‘yicha yonidagi ta'lim oluvchiga uzatadi. Konvertni olgan ta'lim oluvchi o‘z javobini “Javoblar varaqasi”ning biriga yozib, konvert ichiga solib qo‘yadi va

yonidagi ta'lim oluvchiga uzatadi. Barcha konvertlar aylana bo'ylab harakatlanadi. Yakuniy qismda barcha konvertlar yig'ib olinib, tahlil qilinadi. Quyida "Davra suhbat" metodining tuzilmasi keltirilgan

"Davra suhbat" metodining bosqichlari quyidagilardan iborat:

1. Mashg'ulot mavzusi e'lon qilinadi.
2. O'qituvchi talabalarni mashg'ulotni o'tkazish tartibi bilan tanishtiradi.
3. Har bir talabaga bittadan konvert va javoblar yozish uchun guruhda necha talaba bo'lsa, shunchadan "Javoblar varaqalari"ni tarqatilib, har bir javobni yozish uchun ajratilgan vaqt belgilab qo'yiladi. Talaba konvertga va "Javoblar varaqalari"ga o'z ismi-sharifini yozadi.
4. Talaba konvert ustiga mavzu bo'yicha o'z savolini yozadi va "Javoblar varaqasi"ga o'z javobini yozib, konvert ichiga solib qo'yadi.
5. Konvertga savol yozgan talaba konvertni soat yo'nalishi bo'yicha yonidagi talabaga uzatadi.
6. Konvertni olgan talaba konvert ustidagi savolga "Javoblar varaqalari"dan biriga javob yozadi va konvert ichiga solib qo'yadi hamda yonidagi talabaga uzatadi.
7. Konvert davra stoli bo'ylab aylanib, yana savol yozgan talabaning o'ziga qaytib keladi. Savol yozgan talaba konvertdagi "Javoblar varaqalari"ni baholaydi.
8. Barcha konvertlar yig'ib olinadi va tahlil qilinadi.

Ushbu metod orqali talabalar berilgan mavzu bo'yicha o'zlarining bilimlarini qisqa va aniq ifoda eta oladilar. Bundan tashqari ushbu metod orqali ta'lim oluvchilarni muayyan mavzu bo'yicha baholash imkoniyati yaratiladi. Bunda talabalar o'zlari bergan savollariga guruhdagi boshqa talabalar bergan javoblarini baholashlari va o'qituvchi ham talabalarni ob'yektiv baholashi mumkin.

"ISHBOP O'YIN" METODI - berilgan topshiriqlarga ko'ra yoki o'yin ishtirokchilari tomonidan tayyorlangan har xil vaziyatdagi boshqaruvchilik qarorlarini qabul qilishni imitatsiya qilish (taqlid, aks ettirish) metodi hisoblanadi.

O'yin faoliyati biron bir tashkilot vakili sifatida ishtirok etayotgan ishtirokchining hulq-atvori va ijtimoiy vazifalarini imitatsiya qilish orqali beriladi. Bir tomondan o'yin nazorat qilinsa, ikkinchi tomondan oraliq natijalarga ko'ra ishtirokchilar o'z faoliyatlarini o'zgartirish imkoniyatiga ham ega bo'ladi. Ishbop

o'yinda rollar va rollarning maqsadi aralashgan holda bo'ladi. Ishtirokchilarning bir qismi qat'iy belgilangan va o'yin davomida o'zgarmas rolni ijro etishlari lozim. Bir qism ishtirokchilar rollarini shaxsiy tajribalari va bilimlari asosida o'z maqsadlarini belgilaydilar. Ishbop o'yinda har bir ishtirokchi alohida rolga maqsadni bajarishi kerak. Shuning uchun vazifani bajarish jarayoni individual- guruhli harakterga ega. Har bir ishtirokchi avval o'zining vazifasi bo'yicha qaror qabul qiladi, so'ngra guruh bilan maslahatlashadi. O'yin yakunida har bir ishtirokchi va guruh erishgan natijalariga qarab baholanadi.

“Ishbop o'yin” metodining bosqichlari quyidagilardan iborat:

1. Ta'lim beruvchi mavzu tanlaydi, maqsad va natijalarni aniqlaydi. Qatnashchilar uchun yo'riqnomalar va baholash mezonlarini ishlab chiqadi.
2. Ta'lim oluvchilarni o'yinning maqsadi, shartlari va natijalarni baholash mezonlari bilan tanishtiradi.
3. Ta'lim oluvchilarga vazifalarni taqsimlaydi, maslahatlar beradi.
4. Ta'lim oluvchilar o'z rollari bo'yicha tayyorgarlik ko'radilar.
5. Ta'lim oluvchilar tasdiqlangan shartlarga binoan o'yinni amalga oshiradilar. Ta'lim beruvchi o'yin jarayoniga aralashmasdan kuzatadi.
6. O'yin yakunida ta'lim beruvchi muhokamani tashkil etadi. Ekspertlarning xulosalari tinglanadi, fikr-mulohazalar aytiladi.
7. Ishlab chiqilgan baholash mezonlari asosida natijalar baholanadi.

Har bir rolni ijro etuvchi o'z vazifasini to'g'ri bajarishi, berilgan vaziyatda o'zini qanday tutishi kerakligini namoyish eta olishi, muammoli holatlardan chiqib ketish qobiliyatini ko'rsata olishi kerak.

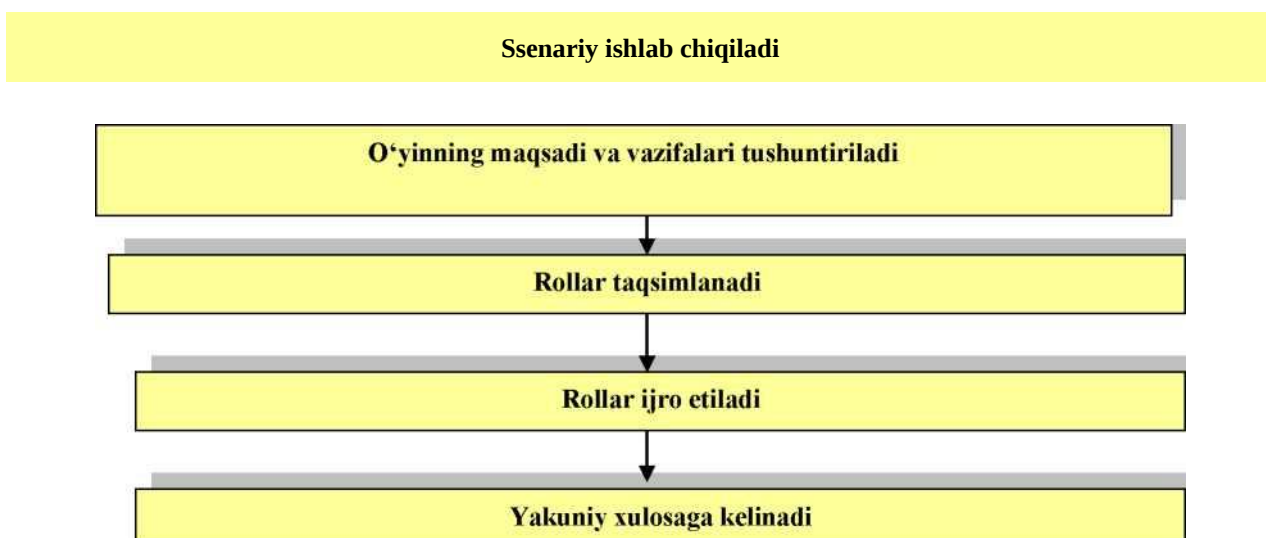
“ROLI O'YIN” METODI - ta'lim oluvchilar tomonidan hayotiy vaziyatning har xil shart-sharoitlarini sahnalashtirish orqali ko'rsatib beruvchi metoddir.

Rolli o'yinlarning ishbop o'yinlardan farqli tomoni baholashning olib borilmasligidadir. Shu bilan birga “Rolli o'yin” metodida ta'lim oluvchilar ta'lim beruvchi tomonidan ishlab chiqilgan ssenariydagi rollarni ijro etish bilan kifoyalanishsa, “Ishbop o'yin” metodida rol ijro etuvchilar ma'lum vaziyatda qanday vazifalarni bajarish lozimligini mustaqil ravishda o'zlari hal etadilar.

Rolli o'yinda ham ishbop o'yin kabi muammoni yechish bo'yicha

ishtirokchilarning birgalikda faol ish olib borishlari yo'lga qo'yilgan. Rolli o'yinlar ta'lim oluvchilarda shaxslararo muomala malakasini shakllantiradi.

“Rolli o'yin” metodida ta'lim beruvchi ta'lim oluvchilar haqida oldindan ma'lumotga ega bo'lishi lozim. Chunki rollarni o'ynashda har bir ta'lim oluvchining individual xarakteri, xulq-atvori muhim ahamiyat kasb etadi. Tanlangan mavzular ta'lim oluvchilarning o'zlashtirish darajasiga mos kelishi kerak. Rolli o'yinlar o'quv jarayonida ta'lim oluvchilarda motivatsiyani shakllantirishga yordam beradi. Quyida “Rolli o'yin” metodining tuzilmasi keltirilgan.

“Rolli o'yin” metodining tuzilmasi

“Rolli o'yin” metodining bosqichlari quyidagilardan iborat:

1. Ta'lim beruvchi mavzu bo'yicha o'yinning maqsad va natijalarini belgilaydi hamda rolli o'yin ssenariysini ishlab chiqadi.
2. O'yinning maqsad va vazifalari tushuntiriladi.
3. O'yinning maqsadidan kelib chiqib, rollarni taqsimlaydi.
4. Ta'lim oluvchilar o'z rollarini ijro etadilar. Boshqa ta'lim oluvchilar ularni kuzatib turadilar.
5. O'yin yakunida ta'lim oluvchilardan ular ijro etgan rolni yana qanday ijro etish mumkinligini izohlashga imkoniyat beriladi. Kuzatuvchi bo'lgan ta'lim oluvchilar o'z yakuniy mulohazalarini bildiradilar va o'yinga xulosa qilinadi.

“BAHS-MUNOZARA” METODI - biror mavzu bo'yicha ta'lim oluvchilar bilan o'zaro bahs, fikr almashinuv tarzida o'tkaziladigan o'qitish metodidir.

Har qanday mavzu va muammolar mavjud bilimlar va tajribalar asosida muhokama qilinishi nazarda tutilgan holda ushbu metod qo'llaniladi. Bahs-munozarani boshqarib borish vazifasini ta'lim oluvchilarning biriga topshirishi yoki ta'lim beruvchining o'zi olib borishi mumkin. Bahs-munozarani erkin holatda olib borish va har bir ta'lim oluvchini munozaraga jalb etishga harakat qilish lozim. Ushbu metod olib borilayotganda ta'lim oluvchilar orasida paydo bo'ladigan nizolarni darhol bartaraf etishga harakat qilish kerak.

“Bahs-munozara” metodini o'tkazishda quyidagi qoidalarga amal qilish kerak:

- ✓ barcha ta'lim oluvchilar ishtirok etishi uchun imkoniyat yaratish;
- ✓ “o'ng qo'l” qoidasi (qo'lini ko'tarib, ruhsat olgandan so'ng so'zlash)ga rioya qilish;
- ✓ fikr-g'oyalarni tinglash madaniyati;
- ✓ bildirilgan fikr-g'oyalarning takrorlanmasligi;
- ✓ bir-birlariga o'zaro hurmat.

“Bahs-munozara” metodining tuzilmasi

“Bahs-munozara” metodining bosqichlari quyidagilardan iborat:

1. Ta'lim beruvchi munozara mavzusini tanlaydi va shunga doir savollar ishlab chiqadi.
2. Ta'lim beruvchi ta'lim oluvchilarga muammo bo'yicha savol beradi va ularni munozaraga taklif etadi.
3. Ta'lim beruvchi berilgan savolga bildirilgan javoblarni, ya'ni turli g'oya va fikrlarni yozib boradi yoki bu vazifani bajarish uchun ta'lim oluvchilardan birini kotib etib tayinlaydi. Bu bosqichda ta'lim beruvchi ta'lim oluvchilarga o'z fikrlarini erkin bildirishlariga sharoit yaratib beradi.
4. Ta'lim beruvchi ta'lim oluvchilar bilan birgalikda bildirilgan fikr va g'oyalarni guruhlariga ajratadi, umumlashtiradi va tahlil qiladi.
5. Tahlil natijasida qo'yilgan muammoning eng maqbul yechimi tanlanadi.

“MUAMMOLI VAZIYAT” METODI - ta'lim oluvchilarda muammoli vaziyatlarning sabab va oqibatlarini tahlil qilish hamda ularning yechimini topish bo'yicha ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan metoddir.

“Muammoli vaziyat” metodi uchun tanlangan muammoning murakkabligi ta'lim oluvchilarning bilim darajalariga mos kelishi kerak. Ular qo'yilgan muammoning yechimini topishga qodir bo'lishlari kerak, aks holda yechimni topa

olmagach, ta'lim oluvchilarning qiziqishlari so'nishiga, o'zlariga bo'lgan ishonchlarining yo'qolishiga olib keladi. «Muammoli vaziyat» metodi qo'llanilganda ta'lim oluvchilar mustaqil fikr yuritishni, muammoning sabab va oqibatlarini tahlil qilishni, uning yechimini topishni o'rganadilar.

“Muammoli vaziyat” metodining tuzilmasi

“Muammoli vaziyat” metodining bosqichlari quyidagilardan iborat:

1. Ta'lim beruvchi mavzu bo'yicha muammoli vaziyatni tanlaydi, maqsad va vazifalarni aniqlaydi. Ta'lim beruvchi ta'lim oluvchilarga muammoni bayon qiladi.
2. Ta'lim beruvchi ta'lim oluvchilarni topshiriqning maqsad, vazifalari va shartlari bilan tanishtiradi.
3. Ta'lim beruvchi ta'lim oluvchilarni kichik guruhlariga ajratadi.
4. Kichik guruhlar berilgan muammoli vaziyatni o'rganadilar. Muammoning kelib chiqish sabablarini aniqlaydilar va har bir guruh taqdimot qiladi. Barcha taqdimotdan so'ng bir xil fikrlar jamlanadi.
5. Bu bosqichda berilgan vaqt mobaynida muammoning oqibatlari to'g'risida fikr-mulohazalarini taqdimot qiladilar. Taqdimotdan so'ng bir xil fikrlar jamlanadi.
6. Muammoni yechishning turli imkoniyatlarini muhokama qiladilar, ularni tahlil qiladilar. Muammoli vaziyatni yechish yo'llarini ishlab chiqadilar.
7. Kichik guruhlar muammoli vaziyatning yechimi bo'yicha taqdimot qiladilar va o'z variantlarini taklif etadilar.
8. Barcha taqdimotdan so'ng bir xil yechimlar jamlanadi. Guruh ta'lim beruvchi bilan birgalikda muammoli vaziyatni yechish yo'llarining eng maqbul variantlarini tanlab oladi.

“LOYIHA” METODI - bu ta'lim oluvchilarning individual yoki guruhlarda belgilangan vaqt davomida, belgilangan mavzu bo'yicha axborot yig'ish, tadqiqot o'tkazish va amalga oshirish ishlarini olib borishidir. Bu metodda ta'lim oluvchilar rejalashtirish, qaror qabul qilish, amalga oshirish, tekshirish va xulosa chiqarish va natijalarni baholash jarayonlarida ishtirok etadilar. Loyiha ishlab chiqish yakka tartibda yoki guruhliy bo'lishi mumkin, lekin har bir loyiha o'quv guruhining birgalikdagi faoliyatining muvofiqlashtirilgan natijasidir.

Loyiha o'rganishga xizmat qilishi, nazariy bilimlarni amaliyotga tadbiq etishi,

ta'lim oluvchilar tomonidan mustaqil rejalashtirish, tashkillashtirish va amalga oshirish imkoniyatini yarata oladigan bo'lishi kerak. Quyidagi chizmada "Loyiha" metodining bosqichlari keltirilgan.

"Loyiha" metodining bosqichlari

"Loyiha" metodining bosqichlari quyidagilardan iborat:

1. Muhandis-pedagog loyiha ishi bo'yicha topshiriqlarni ishlab chiqadi. Ta'lim oluvchilar mustaqil ravishda darslik, sxemalar, tarqatma materiallar asosida topshiriqqa oid ma'lumotlar yig'adilar.

2. Ta'lim oluvchilar mustaqil ravishda ish rejasini ishlab chiqadilar. Ish rejasida ta'lim oluvchilar ish bosqichlarini, ularga ajratilgan vaqt va texnologik ketma-ketligini, material, asbob-uskunalarini rejalashtirishlari lozim.

3. Kichik guruhlar ish rejalarini taqdimot qiladilar. Ta'lim oluvchilar ish rejasiga asosan topshiriqni bajarish bo'yicha qaror qabul qiladilar. Ta'lim oluvchilar muhandis-pedagog bilan birgalikda qabul qilingan qarorlar bo'yicha erishiladigan natijalarni muhokama qilishadi. Bunda har xil qarorlar taqqoslanib, eng maqbul variant tanlab olinadi. Muhandis-pedagog ta'lim oluvchilar bilan birgalikda "Baholash varaqasi"ni ishlab chiqadi.

4. Ta'lim oluvchilar topshiriqni ish rejasi asosida mustaqil ravishda amalga oshiradilar. Ular individual yoki kichik guruhlarda ishlashlari mumkin.

xokimiyatga munosabatni aks ettirsa, huquqiy ong huquqiy munosabatlarni aks ettiradi.

Ikkinchidan ijtimoiy ong shakllari bir-biridan vokelikni aks ettirish usuliga ko'ra xam ajralib turadi.

Masalan: fan voqelikni tushunchalar, gipotezalar (ilmiy taxminlar), nazariyalar shaklida aks ettirsaa, san'at vokelikni badiiy obrazlar shaklida aks ettiradi.

Uchinchidan ijtimoiy ong shakllari o'rtasidagi farqni ular rivojlanishning o'ziga xosligida xam ko'rish mumkin. Bunga fan tarakkiyoti ob'yektiv olim xaqidagi yangi-yangi bilimlarning yuzaga kelishi, chukurlashib, kengayib borishi, dinning rivojlanishi, uning ijtimoiy soxalariga, kishilar faoliyati va turmush tarziga ta'sirining o'sib borishi bilan xarakterlanishi yaqqol misol bo'la oladi.

Turtinchidan ijtimoiy ong shakllari o'zlari bajaradigan funktsiyalarning o'ziga xosligi bilan xam farq qiladi. Xar bir ijtimoiy ong shakli bajaradigan funktsiyalar (vazifalar) tizimida bittasi asosiy, markaziy sistema yaratuvchi funktsiya sifatida chiqarish kuzatiladiki, boshka funktsiyalar ana shu funktsiya atrofida birlashadi. Masalan: fanda-bilish, axlokdatartibga solish, dinda—dunyokarash,

sanʼatda-tarbiyaviy funktsiyalar ana shunday sistema yaratuvchi funktsiyalar sifatida chikarish mumkin.

Ijtimoiy ongning barcha shakllariga bilish, tarbiyalash, kadrlash kabi funktsiya xosdir.

Yuqorida qayd etilgan ijtimoiy ong shakllari oʻrtasidagi mezonlar faqat ularni birgalikda olingandagina ularni farqlashga xizmat qilishi, metodologik ahamiyatga ega boʻlishi mumkin.

Kishilik jamiyati taraqqiyotining dastlabki bosqichlarida ijtimoiy ongning barcha shakllari toʻliq boʻlmagan. Jamiyatda muayyan ehtiyojlar va maʼnaviy ishlab chiqarishning yangi soxalari paydo boʻlishi bilan ijtimoiy ongning yangi shakllari ajralib chiqib boshlaydi.

Shuning uchun xam, yuqorida qayd etilgan ijtimoiy ong shakllarini tugal deb xisoblab boʻlmaydi. Masalan soʻnggi paytlarda ijtimoiy ongni mustakil shakli sifatida ekologik ong paydo buldi. Ijtimoiy ong shakllari xususida fikr yuritganda kuyidagilarga aloxida eʼtibor berish maqsadga muvofiqdir:

Ijtimoiy ong shakllari kishilar ijtimoiy borligʻini aks ettiribgina qolmasdan, nisbiy

mustakillikka xam egadir. Ijtimoiy ong shakllarining oʻzaro mustaqilligi, xar birining oʻziga xos xususiyatlariga ega ekanligida namoyon boʻladi. Ijtimoiy ong shakllari bir-biri bilan dialektik aloqadorlikdadir. Buni biz ularning oʻzaro bir-biriga ikkinchisini mazmunan boyitishida koʻramiz.

Masalan: Siyosiy va huquqiy ongning axloqiy va falsafiy ongga, ularning esa oʻz

navbatida diniy va estetik ongga taʼsiri va aks taʼsiri bunga misol boʻla oladi. Ijtimoiy ong shakllaridan umummilliy ahamiyatga ega boʻlgan chuqur mazmun, muxim gʻoya va insoniy qadriyatlar mavjuddir.

Task 1: Creating a Lesson Plan Using AI

Task 1: Creating a Lesson Plan Using AI

Instructions:

1. Open a text AI (ChatGPT, Claude, or similar tool).
2. Make a lesson plan on the chosen topic.

Prompts for creating a lesson plan:

• Easy level:

- “Make a lesson plan on the topic ‘My Family’ for level A1”.

• Intermediate level:

- “Create a lesson plan on the topic ‘Travelling’ for level B1. Include listening exercises, grammar exercises and a writing task”.

• Advanced level:

- “Develop a detailed lesson plan on ‘Environmental Issues’ for level C1, divided into an introduction, discussion, vocabulary exercises and a written essay”.

Expected result:

- A lesson plan with a clear structure: goals, stages, tasks.

Task 2: Creating a test using AI

Instructions:

1. Use text AI to create a test on a specific topic.
2. Make sure the test includes a variety of question formats (multiple-choice questions, open-ended questions, matching questions).

Prompts for creating a test:

• Easy level:

- “Create a 5-question test on 'Present Simple' for level A1”.

• Intermediate level:

- “Create a test on the topic ‘Travel’ for level B1. Add tasks on grammar, vocabulary and listening”.

• Advanced level:

- “Develop a test on the topic ‘Modern Technologies’ for level C1, including open-ended questions, text analysis tasks and essays”.

Expected result:

- A ready-made test with tasks adapted to the specified level.

Task 2: Creating educational materials with multimedia elements

1. Using DALL-E or Canva:
 - Create visual content (such as an image or infographic) on your chosen topic.
 - Example: “Make an image that reflects the theme ‘Trip to the Beach’ ”.
2. Using Speechify or another program:
 - Convert the text from the previous task into audio format to practice listening skills.

Expected result:

- An illustration or infographic that can be used as a visual aid.
- Audio recording of text for listening training.

Task 3: Adaptation of educational material

Instructions:

1. Find or take a ready-made text in a foreign language (for example, a news article).
2. Use AI to adapt text to different levels of students.

Prompts for text adaptation:

- “Shorten the text and adapt it to level A2”.
- “Create a text on the topic 'Travel' with simple vocabulary for level B1”.
- “Add comprehension questions and grammar tasks to the text for level C1”.

Expected result:

- Adapted text for a specific level.

Task 1: Adapting the text to the students’ level

1. Select a text in a foreign language (for example, a news article).
2. Using ChatGPT or a similar tool:
 - Rewrite the text for level A2 (with simple words and short sentences).
 - Create questions to understand the text (5 questions).
 - Develop 3 grammar exercises based on the text.

Example request:

- “Rewrite the text about travel for level A2, add 5 comprehension questions and come up with 3 grammar exercises”.

Expected result:

- Simplified text, questions and grammar exercises.

Task 4: Generating Dialogues and Exercises

Instructions:

1. Use AI to create dialogues and additional tasks on grammar and vocabulary.
2. Check how accurate and understandable the generated materials are.

Prompts for dialogues and exercises:

- “Write a dialogue on the topic 'In a restaurant' for level A2”.
- “Make a word formation exercise with 10 sentences for level B1”.
- “Create a dialogue on the topic 'Problems of Ecology' with tasks for discussion for level C1”.

Expected result:

- Dialogue and exercises ready for use in the classroom.

Task 5: Analyzing the results and adjusting the prompts

Instructions:

1. Analyze how well the generated materials meet your expectations.
2. If the materials are inaccurate or incomplete, try correcting the request (prompt).

Prompts for adjustment:

- “Refine the lesson plan by adding a listening section”.
- “Change the test to include more open-ended questions”.
- “Complete the dialogue with grammar tasks”.

Expected result:

- Corrected and improved materials based on analysis.

Task 3: Working with suggested properties (prompts)

1. Write three queries (prompts) of different levels of complexity:
 - Simple: “Create 5 sentences to practice Past Simple”.
 - Intermediate: “Create a dialogue on the topic ‘In a restaurant’ for level B1”.

- Advanced: “Create a lesson plan for level C1 on the topic ‘Environmental Issues’, including speaking, writing and grammar exercises”.

2. Perform these queries using text AI (ChatGPT or Claude).

3. Analyze the result:

- How accurate and useful was the answer?
- What improvements can be made to the query?

Expected result:

- Three sets of materials created for different levels of prompts.
- Analysis of query performance.

Reflection after completing the task:

1. Which queries (prompts) were the most effective?
2. What could be improved in the formulation of queries?
3. What AI capabilities have proven most useful for your practice?

Homework:

1. Using AI, develop a lesson plan, test and exercises on one topic (of your choice).
2. Test the materials you create with a group of students.
3. Write a short report about your experience using AI:
 - What went well?
 - What difficulties arose?
 - What can be improved?

Task 4: Interactive task in the lesson

1. Design an AI-based task for students:
 - Students are required to interact with a chatbot (e.g. ChatGPT) to practice speaking.
 - Example: “Ask students to ask questions about landmarks in Paris and then write a text about the information they received”.
2. Run a mini-simulation:
 - As students, ask the chatbot questions.
 - Discuss how students can better interact with AI.

Expected result:

- An assignment that can be immediately used in educational practice.
- Discussion of possible difficulties and solutions.

Key points to discuss after completing the tasks:

1. How to formulate queries correctly to obtain the desired results?
2. What tasks are best automated with AI?
3. What risks and limitations should be considered when using AI in education?

Homework:

1. Create a complete lesson plan using AI, including:
 - Text tasks (text simplification, exercises).
 - Visual materials.
 - Audio tasks.
2. Prepare an analysis:
 - How has AI helped simplify the preparation process?
 - What aspects of a lesson are best left under the teacher's control?

These tasks will help teachers master AI tools and integrate them into their professional activities, making the process of preparing and delivering lessons more efficient and modern.

These tasks will help teachers master working with AI, use it effectively to prepare materials and adapt the educational process to the needs of students.

APPLICATION OF AI IN TEACHING PRONUNCIATION AND LISTENING. WORKING WITH TEXT NEURAL NETWORKS TO DEVELOP WRITING SKILLS

2-Topic: Audio applications and text neural networks for developing listening and pronunciation skills.

Practical lesson plan (90 minutes):

1. Introduction (10 minutes)

- Introduction to audio applications: ELSA Speak, Speechify.
- An example of AI at work in pronunciation recognition and correction.

2. Practice with audio applications (40 minutes)

- Task 1: Using ELSA Speak to practice pronunciation.
 - Example: "Say a dialogue on the topic 'In a cafe'."
- Task 2: working with Speechify.
 - Example: Convert text to audio and train speech perception.

3. Listening Analysis Using AI (20 minutes)

- Example: listening to text with automatic question generation via ChatGPT.

- Task: formulate questions and tasks based on the audio material.

4. Discussion and conclusions (20 minutes)

- What are the advantages and limitations of AI in developing listening and pronunciation?

Topic: Using AI for text development, editing and checking of written assignments.

Practical lesson plan (90 minutes):

1. Introduction (10 minutes)

- What is Prompt and Prompt Engineering?
- Prompt levels: easy, intermediate, advanced.

2. Practice with text neural networks (50 minutes)

- Task 1: creating text.
 - Simple: "Write a letter to a friend in English".
 - Medium: "Compose a text for level B1 with 5 grammatical errors that students must correct".
 - Advanced: "Create a text on the topic 'Future Technologies' and add

questions to analyze the text”.

- Task 2: Editing text.
 - Preparation of text with errors.
 - Edit grammar and style with ChatGPT or Gemini.
- Task 3: text analysis.
 - Identifying key ideas of text using neural networks.

3. Group work (20 minutes)

- Division into groups:
 - One group makes up text assignments.
 - The second group tests the neural network for editing.
 - The third group analyzes the results and suggests improvements.

4. Discussion and conclusions (10 minutes)

- Which tasks were the most effective?
- Which prompt level gave the best results?

Homework:

1. Develop 3 different prompts for a foreign language lesson (basic, intermediate, advanced).
2. Assess how effectively AI copes with writing or editing texts.

Glossary

A

- **Algorithm:** A set of steps or instructions that a computer follows to solve a specific task.

- **Artificial Intelligence (AI):** The field of computer science focused on creating systems capable of performing tasks that require human intelligence.
- **Automated Learning:** The process by which AI systems improve their performance through experience without explicit programming.

B

- **Big Data:** Massive amounts of structured and unstructured data that are too large to process using traditional methods.
- **Bot:** A software application that performs automated tasks, often interacting with users (e.g., chatbots).

C

- **Chatbot:** An AI-driven program designed to simulate conversation with users in text or speech formats.
- **Classification:** An AI task where items are categorized into predefined classes or groups.
- **Computer Vision:** A field of AI focused on enabling machines to interpret and process visual information from the world.

D

- **Dataset:** A collection of data used to train and evaluate AI models.
- **Deep Learning:** A subset of machine learning that uses multi-layered neural networks to analyze and process data.

E

- **Ethics in AI:** Principles and guidelines to ensure the responsible development and use of AI technologies.

F

- **Feature Engineering:** The process of selecting and transforming raw data into a format suitable for AI models.

G

- **Generative AI:** A type of AI that can create new content such as text, images, and music (e.g., ChatGPT, DALL-E).

H

- **Hyperparameter:** Configurable parameters in AI models that influence their performance and training process.

I

- **Inference:** The process of making predictions or decisions based on an AI model.

- **Interpretability:** The ability to understand and explain how an AI system makes decisions.

L

- **Labeling:** The process of tagging data with meaningful identifiers, often used in supervised learning.

- **Language Model:** A model trained to understand and generate human language (e.g., GPT, BERT).

M

- **Machine Learning (ML):** A subset of AI where models learn patterns from data to make decisions or predictions.

- **Model:** A mathematical structure trained on data to perform specific AI tasks.

N

- **Natural Language Processing (NLP):** A branch of AI focused on enabling machines to understand, interpret, and generate human language.

- **Neural Network:** A mathematical model inspired by the structure of the human brain, used for pattern recognition and prediction.

P

- **Prompt:** A text or command used to guide an AI system to perform a task or generate output.

- **Prompt Engineering:** The art of crafting effective prompts to maximize the quality of results from AI models.

R

- **Reinforcement Learning:** A type of machine learning where models learn to make decisions by receiving rewards or penalties.

- **Recommendation System:** AI-based systems that suggest items or content based on user preferences (e.g., Netflix, Amazon).

S

- **Supervised Learning:** A type of machine learning where the model is trained on labeled data with known outcomes.

- **Synthetic Data:** Artificially generated data used to train AI models.

T

- **Training:** The process of teaching an AI model by providing it with data to learn patterns and relationships.

- **Transfer Learning:** A technique where a model trained on one task is adapted for a different but related task.

U

- **Unsupervised Learning:** A type of machine learning where the model learns patterns and structures from unlabeled data.

V

- **Virtual Assistant:** AI-powered software that assists users with tasks through voice or text interaction (e.g., Alexa, Siri).

X

- **Explainable AI (XAI):** AI systems that provide insights into how decisions are made to enhance transparency.

Y

- **Yield Optimization:** The use of AI to improve efficiency and maximize results in a system or process.

Z

- **Zero-shot Learning:** A method where AI models generalize knowledge to perform tasks without direct training on specific data.

III. FOYDANILADIGAN ADABIYOTLAR.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining asarlari

1. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan

- birga quramiz. – T.: “O‘zbekiston”, 2017. – 488 b.
2. Mirziyoyev SH.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. 1-jild. – T.: “O‘zbekiston”, 2017. – 592 b.
 3. Mirziyoyev SH.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. T.: “O‘zbekiston”, 2018. – 507 b.
 4. Mirziyoyev SH.M. Niyati ulug‘ xalqning ishi ham ulug‘, hayoti yorug‘ va kelajagi farovon bo‘ladi. 3-jild.– T.: “O‘zbekiston”, 2019. – 400 b.
 5. Mirziyoyev SH.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-jild.– T.: “O‘zbekiston”, 2020. – 400 b.
 6. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – T.: “O‘zbekiston”, 2021. – B. 464.
 7. O‘zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi. – T., 2023. – B. 52.

Asosiy adabiyotlar:

8. Mamadieva Bakhtiyor qizi, F., Mukhiddinova Sharofiddin qizi, O., & Abduraimov Anvar ogli, S. (2020).
9. Digital pedagogy and online assessment in ESL. International Journal of Research in Economics and Social Sciences(IJRESS), 10(10), 201-204.
10. National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2018). How People Learn II: Learners, Contexts, and Cultures. National Academies Press. Retrieved from <https://www.nap.edu/catalog/24783/how-people-learn-ii-learnerscontexts-and-cultures>
11. Pearson. (2019). Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications. Retrieved from <https://www.pearson.com/content/dam/one-dotcom/one-dot-com/global/Files/news/news-announcements/2019>
12. Semantris от Google: как ИИ помогает учить английский играючи [Электронный ресурс]. Сообщество IT-специалистов Хабр [официальный сайт]. URL: <https://habr.com/ru/company/englishdom/blog/520618/>
13. Warren, P. (no date) A brief history of artificial intelligence (1956 to now), Codementor. Available at: <https://www.codementor.io/@paulwarren/-brief-historyof-artificial-intelligence-1956-to-now-mgoracvnx>

